

Kulturligt Festivalen 2013

Trekanten sprudler

Af Erik Exe Christoffersen

Hvem er det der bliver din fjende? Hvem vil hele tiden skændes? Hvem er det der starter krigen med et lille skænderi? Deeeet er din nabo. Det er din nabo. Al ballade bliver startet af en nabo. Tænk lige efter – Ja, du bekræfter – Alle krige de er startet af en nabo. Men må vi sige det højt? Nej, det er sgu et tabu. (Fra Nabokrig)

Kulturligt Festivalen 2013 foregik fra 23. august til 1. september: teater, kunst, musik, design på gader og inden døre i Billund, Fredericia, Kolding, Middelfart, Vejen og Vejle.

Trekantområdet Danmark er et samarbejde mellem seks kommuner: Vejen, Vejle, Kolding, Fredericia, Middelfart og Billund som blev påbegyndt i 1994, men som faktisk går tilbage til begyndelsen af 60'erne, hvor der i en landsplansredegørelse var overvejelser om Trekantbyen, som dog aldrig blev realiseret.

Kulturligt Festivalen tænkes som et led i en kulturel udvikling af samarbejde mellem byerne og en fælles profilering og en samlet manifestation af Trekantområdets formåen indenfor alle kunstarter og forskellige kreative udviklingsmuligheder. Det er samtidig et forsøg på at vise de forbindelser, der er i området og de muligheder for nye relationer, som eksisterer både for de udøvende kunstnere og deltagende borgere.

Den fælles kulturindsats i Trekantområdet er bundet sammen af en kulturaftale mellem kommunerne og Kulturministeriet og har en politisk styregruppe bestående af kommuners kulturudvalgsformænd med en bestyrelse bestående af borgmestrene i de seks kommuner (se www.kulturligt.dk). Kulturligt Festivalen er foruden kommunerne støttet af Kulturministeriet og Region Syddanmark.

Festivalen er en kombination af planlagte aktiviteter som fx Kulturnat og inviterede kunstnere, der indgår i projekter, hvor de nye forbindelser kan påvirke hinandens muligheder og arbejdsmåde. Trekantområdet Danmark har et budget på over 6 mio. og festivalen er foreløbigt planlagt som en tilbagevendende aktivitet også de næste to år. Rammerne er fastlagt af den politiske styregruppe, som har udpeget tre indsatsområder, hvor der skal udvikles nye kreative samarbejdsformer:

1. At skabe flere kulturbrugere på tværs af kommuner bl.a. ved at skabe en fælles kulturfestival.
2. At skabe et eksperimentarium indenfor krydsfeltet mellem design, kunst og kunsthåndværk og dermed bidrage til Danmarks vækst – både økonomisk og kulturelt.
3. At skabe kreative rammer for unges udfoldelsesmuligheder og talentudvikling. www.kulturligt.dk

Interview med Karsten Rimmer Larsen, leder af Kulturligt Festivalen og ansat i Trekantområdet Danmark, 2013.

Af Erik Exe Christoffersen og Annelis Kuhlmann

Hvilken slags festival er Kulturligt?

”Det vigtigste for mig er, at vi har en kunstnerisk parathed. Miljøerne er klar til at løfte festivalen i fællesskab. Teater, design, musik, billedkunst og kunsthåndværkermiljøet er i stigende grad ved at være, om ikke selvforsynede så dog, så udviklet at vi med sindsro kan lave en professionel festival, hvor vi viser, hvad vi kan uden at være bange for at fremstå som amatører. Vi har niveauet. Vi laver festivalen for første gang i år, men fortsætter de næste to år, og det skal nok blive en tradition på linje med Aarhus Festuge. Men vi har fokus på det lokale og egne styrker – i dialog med omverdenen. Fx har Henrik Vibskov, som har familie her, men er fra København, lavet fem by-installationer i Kolding i en form for dialog med både Trapholt og lokale designere. Det er også en måde at agere lokalt, og man kan engageres på mange måder. Vibskov har 30 frivillige, der har været med til at sidde og sy installationer på Trapholt, og det er selvfølgelig medvirkende til at skabe en form for dynamik. Man opdager Kolding som en del af et samarbejde. Det betyder så også, at byerne bliver interessante for hinanden. Man kan tage til Vejle for at se det, vi ikke har i Kolding og omvendt.”

Forbindelser

”I år er der ikke noget tema. Det har ikke været muligt med de mange forskellige typer af aktiviteter, som vi har samlet. Det har vi til næste år, men i år er der tale om, at en række aktiviteter er flyttet ind i festivalen, fx kulturnatsaktiviteter, som allerede var planlagt.

Temaet bliver de næste år politisk bestemt, ligesom det også er bestemt, at hovedparten af de kommunale midler skal gå til samarbejdsprojekter. Jeg fortrækker udtrykket forbindelser. Forbindelser mellem institutioner, enkelte kunstnere, folk og byer. Forbindelser definerer vi ikke snævert, det ville blive kunstigt, og det er klart, at der kan tales om mange forskellige former for forbindelser. I år har vi ikke rettet os specifikt mod enkelte grupper, etniske eller aldersmæssige, mange arrangementer er tilgængelige med forskellige baggrunde og udgangspunkter.

Teaterforestillingen *Nabokrig* er et godt eksempel på en sådan forbindelse. Vi har bestilt en forestilling af Mungo Park Kolding, Fredericia Teater og Vejle Musikteater. Der er tale om en samproduktion, som vi har støttet, selvom de peger fingre af dem, som betaler, men det må vi jo tage med. Der er flere sådanne projekter.

Busprojektet drejer sig om sang, opera, poesi og billedkunst i det offentlige rum og i busruter mellem Vejle, Billund og Kolding, ligesom busskurene bliver udsmykket. Her er Kunstrådet i Vejle gået sammen med Busselskabet. Filosofiforedrag og symposier kommer til at skabe forstyrrelser i busserne, men til gengæld får passagererne forhåbentligt noget ekstra med hjem.

I Billund har Kulturelt Samråd, Nicolai Bio, Kolding, og Billund Friluftscene arrangeret biograf under åben himmel. Der bliver samtidig skabt en form for iscenesættelse omkring de tre dages forskellige tematikker, som er det romantiske, det musikalske og sidste aften er i spionagens tegn.

Vi skyder offentlige kroner i den slags projekter både fra Regionen og fra Kommunerne, men der er også mange projekter, som mere eller mindre har private sponsorer. Fx skaber kunstneren Esben Klemann omkring 15 betonskulpturer, som placeres rundt om Vejen Kommune. EgnsbetoN er indirekte støttet af et støbefirma og vognmandsfirma i og med, at der ikke betales meget for transporten af betonskulpturerne.”

Trekanten har skullet slibe kanterne til

”Området har rigtig mange muligheder, men har været berygtet for ikke at kunne finde ud af det. Trekanten finder aldrig sammen. Men det er ved at ændre sig. Tidligere var de bærende værdier samarbejde og konkurrence. Men det fungerer ikke længere. Vores konkurrenter er de andre regioner og byer i Danmark og også i Europa. Ingen i Trekanten er stor nok til at drive udviklingen under de aktuelle vilkår.

Man kan sige, at vi skaber en form for identitet i Trekanten, uden at vi skal have flag eller Trekantens nationalsang men en fornemmelse af, at vi bor i et større område med rigere muligheder; selvom man ikke gør brug af kulturtilbud, så kan man beriges af, at de er der. Det er en fornemmelse af muligheder, som er vigtig i den såkaldte konkurrencestat, til forskel fra velfærdsstaten, som er kendetegnet ved tryghed. Man føler, at der er mange muligheder, når man bor her. Vi er i konkurrence med Aarhus, København og Odense med hensyn til at tiltrække mennesker med høj social kapital. Det er de produktive, som tilvejebringer nyskabelse.

Hvilken betydning havde det for 31 tyske byer, at der blev bygget barokoperahuse i 1700-tallet? Det var en afgørende begivenhed, fordi de siden hen kunne tiltrække de højproduktive mennesker bedre end byer uden. Dermed fik de et højere skattegrundlag sammen med en innovativ kraft. Bilbao Guggenheim er et lignende aktuelt eksempel på, hvad kunsten kan betyde for samfundet.

En af vores udfordringer har været at få folk til at se de eksisterende arrangementer som en del af en større festival. Vibskovs installationer er både en del af kulturnatten og en del af festivalen. Vi giver et løft til eksisterende begivenheder, og det skal kommunikeres. Det er en udfordring at få det synliggjort, så vi får etableret en fortælling om, at der er muligheder. At festivalen er en mulighedsfortælling.

Vores program er husstandsomdelt med reklamer. Så problemet er der, hvor de siger nej tak til reklamer, de er jo ofte de kulturaktive. Til gengæld kommer vi ud til mange af dem, som er kulturpassive. Vi har lavet programmet i et avisformat, så det ligner noget, man kender og er tryk ved. Vi er selvfølgelig også på Facebook og der har været reklamer i biografen, og vi har annoncer; vi har gjort meget, men kan gøre mere.

Centrum for festivalen flytter sig. Vi har flere forskellige centre. Sådan er det, folk kan ikke nå det hele, og må vælge blandt den rigdom af muligheder.

Musik og teater kan noget forskelligt, og man kan se *Nabokrig* som en gensidig udveksling af roller og færdigheder. Teatermediet er som regel baseret på handlende personer, som skaber et sammenhængende plot og fiktionsunivers. For skuespilleren er instrument, teknik og rolle vokset sammen og uadskillelige størrelser, mens der er tale om en vis adskillelse mellem musikerne og deres instrumenter. Der er ingen tvivl om, at der findes flere hybrider mellem teater og musik, og som kombinerer musik med teatrets situationer og figurer, og som derved skaber en unik kreativ situation."

Interview med Karsten Rimmer Larsen, leder af Kulturligt Festivalen, Kolding, 2013:

<http://www.youtube.com/watch?v=wbX6uPY0kkg&feature=c4->

Nabokrig. Kolding, 2013: <http://www.youtube.com/watch?v=mihWw3CXuu4>

Nabokrig

Vi skal se nærmere på et enkelt projekt, nemlig forestillingen *Nabokrig* på Mungo Park i Kolding. Den blev til på baggrund af en kreativ proces, som udspringer af de muligheder, der opstår ved at bringe forskellige traditioner indenfor scenekunsten sammen.

Interview med teaterleder, Lasse Bo Handberg, Mungo Park Kolding

"Mungo Park er deltager i *Kunsten ude på kanten* og vores del af projektet er vokset sammen med Trekantområdets Kulturligt Festival." *Nabokrig* er udformet som et samarbejde mellem de tre forskellige teatre, ifølge teaterleder, Lasse Bo Handberg. "Det er et samarbejde mellem Mungo Park Kolding, Fredericia Teater og Vejle Teater, og det er skuespillere fra de to første, som står på scenen og reflekterer forskellen mellem musical og teater. Som det fremgår af programmet, synger Musical-performerne meget, de smiler og deres gestik er teatral, men dem fra Mungo Park er skuespillere, som søger en indre sandhed og en karakter, der er troværdig. De to grupper kan ikke så godt 'forstå' hinanden og slet ikke dem fra Vejle. De spænder på en måde ben for hinanden. Dem fra Fredericia 'bryder umotiveret ud i sang'. Skuespillerne fra Mungo Park vil derimod gerne søge indad. Og det kræver ro og fordybelse, eksistentiel fortolkning og indlevelse. Og ingen af dem kan lide dem fra Vejle".

Nabokrig ser Handberg som et møde mellem tre forskellige fagligheder og medier. I denne interaktion udfordres forskelligheden og ekspliciteres, fordi der er tale om en form for forstyrrelse og obstruktion af medier.

"Rivaliseringen i Trekantområdet er temaet for det satiriske stykke *Nabokrig*, skrevet af Jens Korse på baggrund af research og interviews med forskellige personer. Forestillingen ironiserer over de kulturelle og politiske vanskeligheder, der forbindes med samarbejdet i Trekanten. Men temaet spejles i de medvirkende."

På en måde bliver forestillingen, ifølge Handberg, en del af den værdikamp, som har præget området og som Mungo Park forfølger med forestillingen Rindal. "I dag er der," siger Lasse Bo Handberg, "måske lige så stort et tomrum i dansk kulturpolitik, som der var i 60'erne."

Interview med skuespiller, Jesper Riefenstahl, Mungo Park siden 2008. Uddannet fra Skuespillerskolen ved Odense Teater 2006.

Hvordan fungerede samarbejdet?

"Vi mødtes inden sommer og fik udstukket nogle rammer af forfatteren Jens Korse, som scenografen Jens Frausing og komponisten Dennis Ahlgren så har bearbejdet. Selve forestillingen har vi lavet på tre uger i samarbejde med instruktør, Sophie Louise Lauring og Jens Korse. Han er kommet med et bud på et tema, og vi prøver at komme med gode ideer, som han skriver ned og kommer så med et rettet manus nogle timer senere eller dagen efter. En scene som er destilleret. Så vi bevæger os frem og tilbage mellem spillernes forslag, forfatterens sammenfatning og instruktørens arbejde. Dramatikeren har mødt en masse mennesker og snakket med dem og forfulgt forskellige konflikter.

Hvordan skaber vi og synliggør en nabokrig, som måske begynder med små uenigheder om skellet mellem to haver eller en hæk, som er for høj eller for lav. Må man male huset sort? Vi har så i næste fase byttet om, streget ud for at finde ud af stykkets karakter, personernes udviklinger. Er det de samme, eller er der hele tiden nye? Jens har så også udnyttet vores interne forskellighed og situationer mellem os. Og vi har lagt en fremmed figur ind, som kommer udefra, H. C. Andersen, som kommer fra Fyn og har en slags godmodighed, som er i kontrast til Trekanten, hvor man godt vil have nogle tal på bordet. Det har igen været med til at skabe kontraster mellem værdier. Vi slutter med en kæmpe satire over en fælles fjende Taulov, som kan skabe fælles fodslag.

Vi bygger en konflikt op ved at være et hold fra hver sin by. Konflikten har ligget i Trekantområdet, og man kan dykke ned i arkiver og finde nogle voldsomme kampe imellem byerne. Vi bruger så begrebet Trekanitter, som ikke er noget, vi har fundet på. Byerne har deres forskellige lydsider: Vejle er fx country. Kolding (bossa-musik) er pæn og uden undergrund. Det er typisk, at hvis femten unge vil skate, så kommer der en arkitekt på, og hvis de vil have et ungdomshus, får de det og fire pædagoger, som sørger for at slukke lyset kl. 22. Man støtter og udligner oprøret. Fredericia laver musical, de er fantastiske sangere. Vi fra Mungo er som skuespillere vant til at skabe en form af os selv. Så er der en, som skal være fra Vejle. Det er der vel ingen, som vil. Vores egenart går godt i spænd. Anderledesheden får alle til at stå tydeligere. Første prøvedag viser det sig, at vi skuespillere fx er gode til at give materialet tyngde: vi kan nogenlunde se det dramaturgiske forløb. Musical-performerne har en anden udfordring, for de er vant til at lave en hårdt optrukken karakter, som er mere attitudebåret. Hvis de sidder med en halvskreven tekst, som ikke er færdig, kan de lige benytte partituret til *Les Misérables*, og så synger de den bare lige firstemmigt, så vi andre får gåsehud. Instruktøren arbejder med spillerne som forskellige dyr, der spiser noget forskelligt, så vi hver især kan stå som den, vi er. Jeg er ikke hardcore sanger, men kan have det sjovt med det. Jeg bilder ikke folk ind, at jeg er dygtig til at

synge, og det er ok, hvis det er mig, der laver en fejl. Jeg kan komme ud af det, fordi jeg ikke er sanger.”

Vi får lov til at bestøve hinanden

”Det bliver en form for udsagn for hele forestillingen, at vi skal kunne fungere i vores forskellighed, og fordi vi er anderledes. Den kreative proces bliver en drivkraft for forestillingen. Vi er sammen af lyst til at skabe. Det er en kunstnerisk opgave, hvor vi kan nyde hinandens forskellighed. Vi plejer jo her på Mungo Park at være tre spillere; pludselig har vi et helt band, som skaber en helt anden energi på scenen og i hele huset med deres særlige kultur: bandet skifter fx musikerne ud, hvis en af dem har et andet job. Så kommer der en anden trommeslager. Det er ikke noget problem. Musical-performerne har også en anden energi og virksomhedskultur. De har deres instrument udenpå, mens vi skuespillere har det indenfor. Det, synes de måske, er underligt, at vi ligesom skal ind og lave om på os selv. Musikerne er trænet i at spille et nummer, og de aftaler lynhurtigt tempo og slutning mellem sig. Men vi skal skabe nogle figurer og situationer mere eller mindre fra bunden, og det kan de så grine af. Vore forskellige tilgange betyder vel, at genren er en slags revy- og dramatisk sketch show. Det, at vi kan bestøve hinanden, er en ønskesituation. Det er det, man ønsker med sin nabo, fordi vi alle bliver mere tydelige og klare på, hvem vi er. Det har været et vigtigt løft for os alle, vi kan mærke, at det er en helt anden produktion med flere ressourcer, end vi er vant til. På den måde er festivalen en kæmpe udfordring og et tilbud, og det ser ud til, at vi får fulde huse.”

Stykket slutter ironisk nok med en ’krise’, fordi de forskellige spillere støder sammen. Musical-performerne har lige sunget til publikums store jubel, og så spørger skuespilleren: ”Hvorfor har I flag”. Konflikten bryder ud, og der indkaldes til: ”Krisemøde. Hvordan kan vi få lavet den her forestilling?” Løsningen er: ”Det kræver vi har en fælles fjende. En vi kan hade og bagtale”.

Taulov ligger i midten af trekantområdet. Der skulle ligge et fælles fodboldstadion, som ikke blev til noget. Det er så blevet til en ’syndebuk’ i *Nabokrig*.

Kom had nu Taulov – vi hader Taulov – Hvor er det skønt at kunne sige det uden at være flov.

Taulov er skyld i – vi røg i nabokrig – fordi de også scorede Arlas ostemejeri.

(Fra Nabokrig)

Interview med teaterinstruktør, Sophie Louise Lauring

Hvad var det centrale i arbejdsprocessen?

”Jeg blev engageret på arbejdstitlen *Nabokrig*. Den var besluttet på forhånd, og stykket skulle vare 120 minutter, det skulle være sjovt og indgå i festivalen, men eller vidste jeg ikke, hvor vi skulle hen. Vi havde til det første møde en åbningsscene og en slutscene, som var en form for ramme. Jeg skriver min respons ind i manuskriptet

og sender tilbage til Jens Korse, som interviewede forskellige i området. Min indstilling var: Vi må bare holde en dør åben, og se hvad der sker, der er ikke andet for.

Det affødte forskellige forslag som fx: Hvad hvis vi laver noget poetisk om hundelorte i Fredericia eller bortfører H. C. Andersen? Og hvor mange spillere skal vi have i denne scene. Gennembruddet kom først, da begrebet *Trekanitter* tilfældigt dukkede op. Hvad er det? En ny form for seksuel tilnærmelse? Så tog det virkelig fart og gav anledning til fx kostumer. Der skulle ret tidligt laves et pressebillede, og vi kunne komme på forsiden af festivalavisen. Så vi må bruge en hæk beslutter jeg, og det gav anledning til, at vi tænkte *Nabokrig* som os mod dem. Noget som mimer et større modsætningsforhold. Byen mod de andre byer, Danmark mod andre lande eller vesten mod de andre etc. Nabokrigen bliver nærmest 'Kulturernes krig mod hinanden' som en form for mekanisme. Det er jo ikke i sig selv dramatisk, men det er noget, man kan pille ved, som vi prøver at vise.

Og trekanten gav selvfølgelig også associationer til en kønslig trekant, som kunne være sjov. I slutningen af juni har vi et udkast, som revideres hen over sommeren, og vi går i gang den 5. august. Der er selvfølgelig en del, som forkastes og må laves om. Det var meget kort tid. Nærmest umuligt, men det var ligesom sådan, det var. Skulle vi lave en reading? Næh, det skulle være en færdig forestilling. Det var stadig uklart hvilken genre vi havde fat i, og hvad vi havde af musik.

Der er visse forskelle mellem de medvirkende; men der er noget grundlæggende omkring struktur, hvad enten der er tale om en tekst eller et partitur, så skal det på en måde laves på en særlig måde. I teatret opfinder vi ofte et nyt arrangement, hvor musical måske har et fast arrangement, som kan udføres i forhold til musikken. Forskellen i uddannelser griber også ind, selvom der er tendens til, at man både skal kunne synge danse og spille teater. Teatret har nok haft tendens til at tænke psykologisk, mens andre har grænser for, hvor meget man kan føle. I musikken er det tilskuerne, som græder, og ikke sangere, for det kan ikke lade sig gøre, mens man synger. Der er forskellige former for opdragelse, det er der også mellem de tre teaterskoler. Man kan nærmest mærke, hvor eleverne kommer fra. Der er forskellige traditioner og krav til spil. Nogen bevæger sig indefra og ud og tænker processen som en skabelse ud fra det personlige, mens andre er glade for et scenisk system, arrangement eller partitur, som man skal følge, som noget udvendigt, og som så bliver til en form for inderliggørelse.

Instruktøren kan vælge forskellige strategier, som skal afpasses i forhold til den konkrete opgave. Er det instruktørens vision, der skal skabes, eller er instruktøren fødselshjælper for noget, der er i teksten eller i skuespillerne, eller følger instruktøren et håndværk? Det handler om at vælge de rigtige værktøjer. Skuespillere er forskellige, de er vokset op forskelligt, de har forskellige måder at forstå og lære på. Det er efter min mening instruktørens første opgave at forstå sine spillere. Før kan man ikke arbejde. Dette lykkedes selvfølgelig ikke altid, men det er målet. Før kan instruktøren ikke komme igennem med sin egen vision. Det er som forskellige 'dyr', som kræver forskellige strategier, ligesom der er forskellige strategier overfor de behov, som skuespillere har. Nogen har brug for konkrete opgaver, og andre viser noget, som jeg kan reagere på og sige: det endte helt anderledes, det havde jeg ikke tænkt på. Det var jo en gave, som ofte løser en masse problemer. Der er også forskel

på, hvilke forudsætninger og erfaringer spillerne har, og på alder, køn, og det bliver også min metode at tage højde for det. Det er vigtigt med denne genre i modsætning til en tekst af Strindberg, at vi har det sjovt, og at der er nogle konkrete begrænsninger.